

2. Сакун А.Ж., Щербаков А.В. (2023). Система оподаткування в умовах воєнної економіки України. Scientific Collection «InterConf+» № 39(179), ст. 47–54
URL: https://dspace.ksaeu.kherson.ua/bitstream/handle/123456789/8296/Сакун_А.,Щербаков_А..pdf?sequence=1&isAllowed=y
3. Греца В.Я. Модифікація податкової системи в умовах воєнного стану
URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2023/08/5.pdf>
4. Король В.С., Стефанишн Л.С. Антикризове управління в умовах війни: цілі і завдання, стратегічні альтернативи та вектори
URL: https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/download/1614/1394/&ved=2ahUKewikstWX9ZyRAxUeRvEDHQi2IOMQFnoECBoQAQ&usq=AOvVaw3t7vYjFyE4_sfLnHeRP1UM

Халимівська Д.С.

Національний університет «Києво-Могилянська академія»,
студентка БП «Економіка», 1 курс

ДЕРЖАВНИЙ БОРГ УКРАЇНИ ТА РОЛЬ МВФ У СТАБІЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ У ВОЄННИЙ ТА ПОВОЄННИЙ ПЕРІОДИ

Актуальність теми державного боргу України зумовлена потребою нашої держави в соціальному захисті населення, фінансуванні оборонного сектору та загальній підтримці економіки в період російсько-української війни. І на жаль, головним критерієм фінансової політики та умовою розвитку економіки починаючи з повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року стало «виживання» шляхом отримання зовнішніх кредитів від міжнародних партнерів - ЄС, уряду США та Канади, та МВФ. МВФ, що розшифровується як Міжнародний валютний фонд, забезпечує всі фінансові надходження і контролює всю фінансову систему розпорядження грошима в Україні, це одна з причин, про які буде згадано в цій статті, чому співпраця та становлення гарних відносин з МВФ є ключовим фактором розвитку України, а можливо, і вирішальним у закінченні війни.

Надмірне боргове навантаження, неефективна податкова система, недостатня прозорість державних закупівель, існування тіньової економіки та недостатнє залучення роботи антикорупційних інституцій в Україні є одними із негативних чинників економічного розвитку. Перелічені сфери перебувають під постійним контролем Міжнародного валютного фонду, який надаючи фінансову підтримку, регулює фінансово-політичні відносини шляхом висування вимог з приводу підвищення доступу до прозорості управління міжнародними операціями та надходженнями з метою уникнення корупції та неправильного використання коштів. Тобто, це не означає, що МВФ самостійно вираховує кількість кредитів, а навпаки сподівається на обмін та зобов'язання проводити різноманітні реформи для покращення економічного стану країни. Поточна програма з Україною не стала винятком. Дуже важливо, щоб Україна виконувала всі вимоги висунуті цією організацією, адже від цього напряму буде залежати майбутнє країни.

Беззаперечно, Європейський Союз та Сполучені Штати Америки наразі є головними донорами для України, головне військове спорядження, всі надані гранти та більша частка бюджету країни наразі забезпечена підтримкою ЄС та США, але проведенням всіх фінансових операцій більшою мірою опікується МВФ. І в разі порушенні певних умов Україною, незважаючи на складну ситуацію в країні, інші держави будуть вимушені перестати забезпечувати нас усім необхідним для продовження підтримки національного захисту. Однак масштабна зовнішня підтримка не усуває внутрішніх фінансових дисбалансів, а лише підкреслює їхню глибину. Відповідно, постає питання ключових проблем, з якими стикається українська економіка сьогодні.

Головна проблема полягає в тому, що в період війни, сплачені податки за електроенергію, газ і т.д. населенням України не є вагомими і це одна з причин чому уряд

вимушений просити про допомогу у міжнародних партнерів, і чому вихід із, що здається безкінечним циклом зростання заборгованості, є неможливим. Головним викликом сьогодення є масштабність проектів, грантів чи кредитів наданих Україні і усвідомлення урядом усіх ризиків та можливості своєчасної виплати цих кредитів державам-партнерам. Так як Україна наразі перебуває у досить скрутному становищі, є певні поблажки з боку МВФ, а точніше можливість гнучкості у своєчасних виплатах. Наприклад, організація погодилась відтермінувати призначення керівника Державної Митної Служби та погодилась на повільний темп виконання вимог та впровадження реформ. Через таку гнучкість, корупційна діяльність і точна кількість припливу іноземних коштів в країну не може бути відслідкована та аналізована повноцінно. Нездатність країни забезпечити необхідними ресурсами себе самостійно призвело до загального державного та гарантованого державою боргу станом на 2025 рік в 194,21 млрд. доларів США. Загалом в 2025 році Україна має сплатити на адресу Міжнародному валютному фонду \$3 млрд. З них \$2,3 млрд припадатиме на погашення заборгованості, а ще \$0,7 млрд – на процентні платежі. Наразі з початку року вже здійснено погашення \$1,3 млрд суми заборгованості та майже \$0,4 млрд процентних платежів

Не менш важливим питанням сьогодення є енергетика України. Окрім того, що сфера енергетики не є до кінця прозорою, вона ще й залишається дуже формальною, що не дозволяє інвесторам передбачити ризики і забезпечити стабільність функціонування енергетики на ринку. Більшість енергетики, а це приблизно 70% усієї генерації України зруйновано, пошкоджено чи захоплено. Тут важливо сфокусуватись на залученні приватних інвестицій, створенні власної стратегії енергетичного відновлення з помірною або незначною залежністю від імпортування енергетики ЄС чи інших країн-партнерів. Головними причинами накопичення боргу є системні дисбаланси та нерівні умови для учасників ринку, така ситуація ставить під загрозу фінансову стабільність всього енергетичного сектору і стримує розвиток виробництва електроенергії.

Як висновок, незважаючи на всі негативні фактори розвитку, державний борг, Україна розвивається і нинішня ситуація в економіці та суспільстві, на соціальнополітичному та міжнародному рівнях допомагає уряду та народу адаптуватись, і бути більш гнучкими, розвиватись в різних сферах та здобувати цінний досвід шляхом укладання угод, реформуванням політичної, фінансової та економічної систем. Отже, роль МВФ у стабілізації української економіки залишається визначальною як у воєнний, так і в повоєнний періоди. Зовнішня допомога, однак, не може замінити необхідність внутрішніх структурних реформ та усунення системних дисбалансів. Саме взаємозалежність цих чинників визначатиме динаміку боргової стійкості України та її здатність поступово зменшувати залежність від міжнародного фінансування. У цьому контексті ключовим завданням держави є забезпечення ефективного управління боргом і створення передумов для відновлення економічного потенціалу після завершення війни.

Список використаних джерел:

1. Державний борг України б'є історичний рекорд: боргова пастка чи стратегічний ресурс URL:<https://iaa.org.ua/articles/derzhavnyj-borg-ukrayiny-bye-istorychnyj-rekordborgova-pastka-chy-strategichnyj-resurs/>
2. Державний борг та гарантований державою борг. Міністерство фінансів України - офіційний сайт. URL:<https://mof.gov.ua/uk/derzhavnij-borg-ta-garantovaniy-derzhavju-borg>
3. Роль МВФ у відновленні України: співпраця чи залежність URL:https://ces.org.ua/imf_recovery_ukraine/
4. Як Україна може перезапустити енергетику після війни URL:<https://ua-energy.org/uk/posts/yak-ukraina-mozhe-perezapustyty-enerhetykupislia-viin>

Харченко Т. А.

Національний університет «Києво-Могилянська академія»
студент БП «Економіка», 4 курс